

ДО:

Изх. № 616/03.10.2025 г.**Г-Н ЖЕЧО СТАНКОВ**

МИНИСТЪР НА ЕНЕРГЕТИКАТА

НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Относно: Проект на постановление на Министерския съвет за определяне на условията и редът за прилагане на програма за предоставяне на помощ чрез компенсации за временно облекчение на цените на електрическата енергия за енергоемките потребители

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,

Като представители на енергоинтензивната индустрия в страната сме признателни за продължаващата подкрепа от страна на държавата в лицето на министерството на енергетиката. Оценяваме високо Вашата постоянна лична ангажираност, както и тази на ръководения от Вас екип, с разрешаването на проблемите на енергоинтензивната индустрия. Те са хронични, предизвикани от външни влияния и индустрията не може да се справи с тях без активната подкрепа на институциите – в частност министерството на енергетиката.

Ясен знак за разбирането от страна на държавата към натрупаните проблеми на енергоинтензивната индустрия (ЕИИ) е обстоятелството, че България ще бъде първата страна в ЕС, въвеждаща подкрепа съгласно CISAF. С този акт институциите дават нужния приоритет на енергоинтензивната индустрия в страната, която от дълго време е във фокуса на ниво ЕС. Специално внимание ѝ е отделено както в Доклада „Драги“ и изследването на експремиера на Италия Енрико Лета, така и в Сделката за чиста индустрия. Паралелно различни страни членки предприемат редица мерки, вкл. компенсиране на непреките разходи за емисии парникови газове, така че крайната цена на електрическата енергия за ЕИИ да е от порядъка на 50-60 EUR/MWh.

Приветстваме проекта за постановление на Министерския съвет за намаляване на цените на електроенергията за енергоинтензивната индустрия като подчертаваме, че целта на всяка подкрепа следва да бъде изравняване на ценовите условия между българските и европейските енергоинтензивни предприятия, вкл. породени от ценовата дивергенция между Югоизточна и Централна Европа. Бихме желали да подчертаем също така, че българската енергоинтензивна индустрия не желае нищо друго освен равни условия в рамките на ЕС. В случай, че се запазят ценови разлики от порядъка на 10-15 EUR/MWh и повече, това ще бъде проблем пред конкурентоспособността, както и пред извършването на необходимите инвестиции в модернизация на производствата и декарбонизация. Както знаете в ЕИИ срокът на откупване на подобни инвестиции е 10-15 години.

В тази връзка, бихме искали да предоставим следните коментари по Проекта на постановление.

А. По отношение на ценовия праг:

а. По отношение на стойността

Предложеният в проекта на програма ценови праг за компенсиране е 125 лв./MWh (63,90 EUR/MWh). При енергоинтензивните индустрии дялът на разходите за електроенергия в производствените разходи варира между около 30% и около 60%, като често тези разходи не могат да бъдат прехвърлени частично или изцяло в продажната цена на крайния продукт. Това се дължи на обстоятелството, че основната част от продуктите на енергоинтензивните производства се търгуват спрямо борсови котировки. Това прави цената на електрическата енергия основният фактор, определящ конкурентоспособността на енергоинтензивните индустрии, като това може едва частично да бъде компенсирано с мерки по

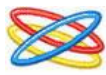

енергийна ефективност. Българската индустрия е най-енергоефективният сектор в страната, но редица вътрешни и външни елементи на пазарната конюнктура определят неконкурентни равнища на цената на електрическата енергия, което от своя страна сериозно подкопава конкурентоспособността на енергоинтензивните предприятия.

Поради това, смятаме, че за да се постигнат целите за изравняване на условията за конкуренция, съответно на крайните цени на електрическата енергия между българската и европейската енергоинтензивна индустрия, задължително трябва да се приложи минималният, разрешен по насоките праг от 50 EUR/MWh (97,79 лв./MWh) за 50% от общото потребление. Българската икономика има доста по-значим сегмент на енергоинтензивната индустрия в сравнение с останалите страни-членки на ЕС. За да се получи търсеният ефект за изравняване на конкурентните условия, при които са поставени енергоинтензивните предприятия у нас в сравнение с другите в съюза, категорично е необходимо да се преодолеят разликите, породени от:

- ценовата дивергенция между Югоизточна и Централна Европа, дължаща се на недостатъчни преносни способности на австро-унгарската и австро-словенската граница. Този спред често е над 10 EUR/MWh и се получава по причини, които са извън контрола на крайните потребители;
- по-ниската експозиция на енергоинтензивната индустрия в другите страни-членки на ЕС към краткосрочните пазарни сегменти;
- прилагането на механизъм за компенсиране на непреките разходи за емисии парникови газове (понастоящем в 14 страни-членки, които са основни пазари и конкуренти на българските предприятия). Ценовият ефект се оценява на между 25 и 35 EUR/MWh в зависимост от страната членка;
- различни допълнителни схеми за подпомагане на енергоинтензивната индустрия, които действат **с натрупване** с другите методи за подкрепа. Пример е Франция, която провежда изключително благоприятна за енергоинтензивната индустрия политика. До края на 2025 г. тя може да се възползва от закупуването на част от електроенергията си (обикновено 60-70% в зависимост от профила) на фиксирана цена от 42 EUR/MWh. От 1 януари 2026 г. този механизъм ще бъде заменен с друг, аналогичен на прилагания до скоро у нас компенсаторен механизъм за цените на небитовите клиенти (т.нар. „универсална ядрена вноска“ – Versement Nucléaire Universel (VNU)), който цели постигане на дългосрочен таван на крайната цена от 70 EUR/MWh. Този модел се допълва от дългосрочни договори с продължителност 10-15 години за част от електропотреблението за крайни клиенти с годишно потребление над 7 GWh/год., чиято цена няма да бъде обвързана с борсови индекси, а ще се образува въз основа на производствените разходи на историческия ядрен парк. Тези обстоятелства са описани в анализ, който вече е предоставен на МЕ;
- допълнителна подкрепа за декарбонизация на индустрията в различните страни-членки. Съобразно справка въз основа на регистъра на ГД „Конкуренция“ за периода 2023-2025 г. в ЕС са одобрени държавни помощи за инвестиции в декарбонизация на индустрията в размер на около 70 млрд. евро. Тези средства са в допълнение на механизмите за ценова подкрепа.

За да се преодолеят тези различия, всички от които са в ущърб на българската енергоинтензивна индустрия, е необходимо прагът за компенсации да е равен на предвидения минимален праг в пар. 120 на CISAF от 50 EUR/MWh.

6. По отношение на осредняването

С цел постигане на реципрочност на прилаганата мярка за всички потребители (на базова енергия и на пикова енергия), в изчисляването трябва да се използва единствено постигнатата средно аритметична цена за базов товар на пазарен сегмент „Ден напред“ на БНЕБ. По този начин потребителите на пикова енергия ще са мотивирани да променят профила си на потребление в часови интервали, които ще им дадат по-ниска цена на енергия, а не максимален размер на компенсация.

Това би съответствало и на пар. 120 от CISAF, където е използван терминът „average“, относим към „средноаритметична цена“.

Б. По отношение на инвестициите:

Категорично подкрепяме подпомогнатите предприятия да се ангажират с инвестиции в размер на поне 50% от компенсациите. Категорично подкрепяме тези инвестиции да бъдат проследени и който не ги е направил, да върне получените средства. Не е възможно, обаче, инвестициите да бъдат декларирани в аванс в условията на неопределеност на размера на произтичащия ангажимент. Видът на инвестицията може да се определи след като е известен размерът на компенсациите поне за първия ценови период.

Поради това предлагаме чл. 9, ал. 4 от проекта на постановление да отпадне.

В допълнение на гореизложеното, намираме текста на чл. 15, ал. 1 за неясен. Той гласи: *„След приключване на всеки ценови период министърът на енергетиката издава заповед, с която определя размера на предоставената помощ на съответното предприятие за ценовия период, размера и вида на инвестицията, която предприятието следва да извърши, и срока за изпълнение на инвестицията“.*

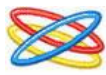
Не става достатъчно ясно дали словосъчетанието „вида на инвестицията“ се отнася към категориите на допустимите инвестиции, изброени в чл. 18, ал. 1, или в заповедта ще бъде записана конкретна инвестиция. **Смятаме, че не е нужно нито видът, нито конкретната инвестиция да бъдат записвани в заповедта на министъра на енергетиката за предоставяне на помощта.** Задължението за извършване на инвестиции възниква с подаването на заявката по образец, с която потенциалният бенефициер декларира, че е запознат с насрещните си задължения, както и със започването на получаването на компенсация.

Считаме за достатъчно инвестициите да се докажат с финансово-техническият отчет, от който ще стане ясно дали те отговарят на условията (тип и размер), предвидени в постановлението на Министерския съвет. Ако се установи, че не отговарят, следва да се възстанови помощта, но не е нужно предварително да се декларира конкретната инвестиция. Така ще се избегне допълнителен риск от неизпълнение дори и от добросъвестни бенефициери.

Поради това предлагаме словосъчетанието „вида на инвестицията“ да отпадне от чл. 15, ал. 1.

Чл. 18, ал. 5 от проекта на постановление предвижда: *„Обектът на инвестиция трябва да е въведен в експлоатация или инвестицията да започне да функционира в срок от 48 месеца от уведомяването за заповедта на министъра на енергетиката за предоставяне на компенсацията, освен ако предприятието може да докаже, че по технически причини е подходящ по-дълъг срок.“*

Инвестиционният процес зависи и от скоростта на работа на различни държавни и общински администрации, като често се генерират забавяния. Поради това следва да се има предвид и

възможността за административни причини, които може да доведат до необходимост за определяне на подходящ по-дълъг срок.

За това предлагаме в текста на чл. 15, ал. 2 и чл. 18, ал. 5 след думата „технически“ да се добави текстът „и/или административни“.

В допълнение предлагаме също:

- да се запише явно, че задължението за инвестирани средства се изчислява въз основа на реално получени компенсации;
- да се предостави възможност за преходен период – първата година да се предвиди по-дълъг срок за инвестиции с цел адаптиране на компаниите към новите правила;
- въвеждане на електронна система за „подаване на проекти/инвестиции“ и контрол с цел намаляване на риска от грешки и забавяния.

По отношение на доказването на извършените инвестиции нашето разбиране е, че типовете инвестиции, а именно:

1. разработване на мощности за производство на енергия от възобновяеми източници;
2. решения за акумулиране на енергия (системи за съхранение);
3. мерки за увеличаване на гъвкавостта на търсенето;
4. подобрения на енергийната ефективност, които оказват въздействие върху търсенето на електроенергия;
5. внедряване на електролизатори за производството на водород от възобновяеми източници или нисковъглероден водород;
6. инвестиции, насочени към електрификация,

не са взаимноизключващи се, а може да са допълващи се и да бъдат извършвани паралелно.

Обследванията за енергийна ефективност и съответно заложените мерки за подобряването ѝ целят намаляване на енергопотреблението. От друга страна инвестициите по т. 1, 2, 3 и 5 (може да) не водят до намаляване на енергопотреблението, а по-скоро до нови източници на енергия в определени часови зони (т. 1 и т. 2) или дори до допълнителна консумация на електроенергия (т. 5). Поради това подобни мерки едва ли могат да бъдат заложи в обследването за енергийна ефективност. Инвестиция по т.3 също може да не доведе до намалено енергийно потребление, а например само до променено потребление по часове.

Ако текстът за доказване с обследване за енергийна ефективност на задължените лица по ЗЕЕ следва да се чете не като възможност, а като задължение, то е възможно тези лица (бенефициент, задължено лице по чл. 57, ал. 2, т. 1, 2 и 3 от Закона за енергийната ефективност) да изпаднат в ситуация да се заложи изпълнение на проекти по т. 1, т. 2, т. 5 (евентуално т. 3), но да не може то да се докаже с обследване за енергийна ефективност и съпътстващия отчет.

Поради това **предлагаме следната уточняваща редакция на чл. 19, ал. 2:**

*„Когато предприятието е задължено лице по чл. 57, ал. 2, т. 1, 2 или 3 от Закона за енергийната ефективност и изпълнява инвестиция в мерки за енергийна ефективност, ефектът от инвестицията **може да** се доказва с извършеното обследване за енергийна ефективност или с анализ в рамките на прилагана сертифицирана система за управление на енергията или на околната среда, подлежаща на сертифициране от независим орган за съответствие с европейски*

или международни стандарти, при условие че приложената от него система за управление включва енергийно обследване на съответното предприятие или промишлена система.“

а. Допълнителни предложения

Предлагаме в чл. 18, ал. 1 от проекта на ПМС да бъдат допуснати инвестиции, които да имат принос и към околната среда. Това съответства на т. 113 от Съобщението на Комисията: „За да смекчат тези **рискове и неблагоприятните въздействия върху околната среда**, държавите членки могат да предоставят временно облекчение на цената на електроенергията за дружествата, извършващи дейност в съответните икономически сектори.“

Във връзка с горното, предлагаме следното допълнение на чл. 8, ал. 2:

*„(2) Предприятие, което получава компенсации по чл. 2 е длъжно да вложи най-малко 50 на сто от размера на получената помощ за инвестиции в нови или модернизиранни активи, които инвестиции са допустими съгласно постановлението и за които може измеримо да се докаже, че имат допълнителен принос за намаляване на разходите на електроенергийната система, отразявайки нуждите на пазара и системата, без да водят до увеличаване на потреблението на изкопаеми горива, както и за смекчаване на **рискове и неблагоприятните въздействия върху околната среда**.*

Инвестициите могат да се признаят като доказателство за предприети мерки за предотвратяване, намаляване и/или компенсиране на неблагоприятните последици от осъществяването на плановете или програмите на бенефициера върху околната среда съгласно Закона за опазване на околната среда и приложимата подзаконова нормативна рамка.

Също така, предлагаме допустимите инвестиции да могат да се направят в икономическата група на бенефициера, макар и от друго юридическо лице, стига да се докаже, че имат пряк ефект, като целения в програмата.“

С оглед на това предлагаме следния текст: ***„С цел гъвкавост и постигане в максимална степен на целите на програмата, инвестициите могат да се реализират и от дружества, част от корпоративната структура на крайните небитови клиенти бенефициери, при условие, че са спазени изискванията и целите на програмата посочени по-горе, както и процедурата за доказване изпълнението на целите.“***

Това предложение съответства на разпоредбите на пар. 122 от CISAF.

В. Количествена основа, върху която се предоставя компенсацията:

В чл. 12, ал. 1 от проекта на постановление се определя, че: *„Месечната компенсация се предоставя за 50 на сто от количеството активна електрическа енергия, потребено от предприятието, измерено с едно или повече средства за търговско измерване, върху което по принцип следва да се начисли цена „задължение към обществото“.*

Съобразно чл. 30а от Наредба № 1 от 14 март 2017 г. за регулиране на цените на електрическата енергия, цена за задължение към обществото се начислява върху електрическа енергия за продажба на територията на страната за съответния регулаторен или ценови период, в което не се включва количеството електрическа енергия по чл. 35а, ал. 2 и 3 от Закона за енергетиката (снабдяване през директен електропровод и чрез двустранна сделка с ВЕИ производител с изключение на случаите по чл. 6, ал. 1. т. 1 от ЗЕВИ). В това количество не влиза и електроенергията, произведена и потребена за собствени нужди.

Това условие е ограничаващо, защото намалява основата, върху която се изчисляват 50% от потреблението и противоречи на пар. 115 от CISAF, където изрично е посочено, че основата, върху която се изчислява компенсацията, включва цялото потребено количество електрическа енергия, вкл. произведеното за собствени нужди.

В тази връзка предлагаме следното изменение на разпоредбата на чл. 12, ал. 1 (новите предложения са в курсив):

*„Месечната компенсация се предоставя за 50 на сто от **общото** количество активна електрическа енергия, потребено от предприятието, измерено с едно или повече средства за търговско измерване, което **включва количеството активна електрическа енергия, върху което по принцип следва да се начисли цена „задължение към обществото“**, **количествата активна електрическа енергия, доставени по реда на чл. 35а, ал. 2 и 3 от ЗЕ, както и активната електрическа енергия за собствено потребление.**“*

Във връзка с горното предлагаме и следните редакции на чл. 13, ал. 1 и 2, както следва:

„Чл. 13. (1) Компенсации по чл. 2 за съответния ценови период се предоставя за до 50 на сто от **общото количество активна електрическа енергия, потребено от предприятието, което включва доставеното от един или повече доставчици и потребено от предприятието количество активна електрическа енергия през него, измерено с едно или повече средства за търговско измерване, върху което по принцип следва да се начисли цена „задължение към обществото“, **количествата активна електрическа енергия, доставени по реда на чл. 35а, ал. 2 и 3 от ЗЕ, както и активната електрическа енергия за собствено потребление.****

*(2) Максималният размер на компенсацията, която предприятието може да получи за ценови период, се изчислява в размер на 50 на сто от постигнатата среднопретеглена цена за дванадесетмесечния период за базов товар на пазарния сегмент „Ден напред“ на организирания борсов пазар на електрическа енергия в страната, приложена върху 50 на сто **от общото количество активна електрическа енергия, потребено от предприятието, което включва доставеното от един или повече доставчици и потребено от предприятието количество активна електрическа енергия през него, измерено с едно или повече средства за търговско измерване, върху което по принцип следва да се начисли цена „задължение към обществото“, количествата активна електрическа енергия, доставени по реда на чл. 35а, ал. 2 и 3 от ЗЕ, както и активната електрическа енергия за собствено потребление.**“*

В тази връзка, в постановлението на Министерския съвет следва да се включи начин за доказване на потребеното количество енергия от собствени инсталации или доставени по реда на чл. 35а, ал. 2 и 3 от ЗЕ. Доказването може да се направи с митнически документи за дължим акциз, договори за доставка, протоколи от търговско измерване и др. подобни.

Г. По отношение на бюджета:

Настояваме да се премахне условното изплащане на компенсациите, само ако има осигурени средства. Настоящият компенсаторен механизъм поставя достатъчно строги изисквания за изпълнение на насрещни ангажименти от страна на бенефициерите във вид на извършване на конкретни инвестиции. В повечето енергоинтензивни предприятия извършването на тези инвестиции изисква закупуване на нестандартно оборудване, за чиято доставка се чака по 1-2 години. Инвестиционният цикъл е дълъг и изисква предвидимост. Настоящата разпоредба създава риск от прекратяване на програмата в момент, в

който инвестиционният процес е започнал, а част от поръчаното уникално оборудване е в процес на изработка. По този начин ще се компрометира самата инвестиция, създавайки допълнителна тежест за потенциалните бенефициери.

В тази връзка предлагаме да се предвиди явна възможност за целево отпускане на средства за бюджета на програмата, както и възможност за повишаване на прогнозния бюджет, за да се гарантира изпълнението ѝ за целия предвиден период. Програмата е необходима докато съществуват обстоятелства, създаващи ценова неравнопоставеност между България и останалите страни-членки на ЕС. Изпълнението на програмата в максималния ѝ период също така ще даде предвидимост за реализиране на насрещните инвестиционни проекти.

Д. По Приложение №3

Изчисляването на стойността на дължимата месечна компенсация за 1 MWh се извършва по следната формула:

Ако $PC_{pk} - P_{max} < P_r$, то $R_k = PC_{pk} - P_r$

Съгласно горната формула е възможно R_k да е отрицателно число и ако не е изрично упоменато, че при R_k отрицателно число бенефициентът не получава компенсация, е възможна ситуация, при която бенефициентът да трябва да заплати, а не да получи компенсация.

Поради това предлагаме да се добави следното уточнение:

ако $R_k \leq 0$, не се начислява компенсация

Предлагаме също така в приложението да се уточни, че компенсациите се прилагат за 50% от пълното потребление на електрическа енергия на бенефициера.

Е. Допълнителни предложения

Предлагаме да се въведе възможността за увеличаване на размера на компенсациите с 10%, предвидена в пар. 123 от CISAF – ако бенефициерът вложи най-малко 75% от допълнителната подкрепа в инвестиции, съобразно чл. 18, ал. 1 от проектопостановлението и поне 80 % от общия размер на инвестициите са изразходени за увеличаване на гъвкавостта на търсенето, включително резервно предлагане от неизкопаеми източници.

С уважение:

Ивайло Найденов
Изпълнителен директор на БФИЕК

Българската федерация на индустриалните енергийни консуматори (БФИЕК) е учредена през 2006 г. и представлява интереса на базовата енергоинтензивна индустрия в страната на пазарите на електроенергия, природен газ и емисии. Членове на сдружението са 30 структуроопределящи и значими за българската икономика предприятия от различни отрасли – черна и цветна металургия, добив на метални руди, химическа промишленост, производство на цимент, азотни торове, стъкло и керамика, полимерни опаковки, фитинги, технически газове, фармацевтика, хранително-вкусова промишленост, текстил и др. Членовете на БФИЕК отговарят за около 57% от промишленото потребление на природен газ и за около 42% от промишленото потребление на електрическа енергия в страната като имат значителен принос към формирането на брунтата добавена стойност и експортния потенциал на българската икономика. Пряко заетите в предприятията-членове на БФИЕК са 22 000 души. БФИЕК е колективен член на КРИБ, както и на Европейската федерация на индустриалните енергийни консуматори IFIEC Europe.